

Per què són més recurrents les frases fetes calcades
que les expressions “genuïnes”?

El cas d'amb la que està caient

Ariadna Díaz López

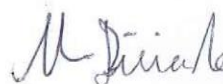
Seminari 101: Descripció i comparació de llengües

TREBALL DE FI DE GRAU

UPF JUNY / 2018

DIRECTOR DEL TFG:

Dr. Mario Bisiada

DEPARTAMENT DE TRADUCCIÓ I CIÈNCIES DEL LLenguATGE

FACULTAT DE TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

GRAU EN LLENGÜES APLICADES

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

AGRAÏMENTS

M'agradaria agrair de tot cor el treball de fi de grau al meu director de l'estudi, Mario Bisiada. Per les hores invertides en el treball, l'esforç dedicat i la paciència que ha tingut amb mi. Sense la seva ajuda, el meu estudi no hauria estat possible.

ABSTRACT

En societats plurilingües com la catalana, les frases fetes “genuïnes” catalanes i els calcs catalans estan en un conflicte constant. Aquest estudi compara la presència en la llengua catalana del calc català *amb la que està caient* i d’algunes variants, i de les frases fetes “genuïnes” catalanes equivalents. Les plataformes lingüístiques normatives dicten una sèrie de sinònims per tal d’evitar la utilització d’*amb la que està caient* i les seves variants. Tanmateix obliden el significat pragmàtic del calc català i, en conseqüència, les propostes normatives no reflecteixen els significats implícits típics d’*amb la que està caient*. Mitjançant el cercador de Twitter, he creat un corpus on es recullen alguns dels tuits en què apareixen el calc català i les seves variants, i algunes de les frases fetes “genuïnes” seleccionades per dur a terme l’estudi. A més, l’anàlisi quantitativa demostra que l’ús del calc català és més estès que qualsevol altra frase feta “genuïna”. L’anàlisi qualitativa assegura que els significats pragmàtics que evoca *amb la que està caient* i les seves variants no són els mateixos que els de les frases fetes “genuïnes”. En conseqüència, els parlants recorren al calc català, ja que els permet expressar amb més exactitud el que volen comunicar. En conclusió, les frases fetes reflecteixen part de la identitat de les persones que les usen, per tant, no s’haurien de basar en qüestions normatives, sinó més aviat en les necessitats lingüístiques de cada individu.

RESUMEN

En sociedades plurilingües como la catalana, las frases hechas “genuinas” catalanas y los calcos catalanes están en constante conflicto. Este estudio compara la presencia en la lengua catalana del calco catalán *amb la que està caient* y de algunas variantes, y de las frases hechas “genuinas” catalanas equivalentes. Las plataformas lingüísticas normativas dictan una serie de sinónimos con el fin de evitar el uso de *amb la que està caient* y sus variantes. No obstante, olvidan el significado pragmático del calco catalán y, en consecuencia, las propuestas normativas no reflejan los significados implícitos típicos de *amb la que està caient*. Mediante el buscador de Twitter, he creado un corpus donde se recogen algunos tuits en que aparecen el calco catalán y sus variantes, y algunas de las frases hechas “genuinas” seleccionadas para llevar a cabo el estudio. Además, el análisis cuantitativo demuestra que el uso del calco catalán está más extendido que cualquier otra frase hecha “genuina”. El análisis cualitativo asegura que los significados pragmáticos que evoca *amb la que està caient* y sus variantes no son los mismos que los de las frases hechas “genuinas”. En consecuencia, los hablantes recorren al calco catalán, ya que les permite expresar con más exactitud lo que quieren comunicar. En conclusión, las frases hechas reflejan parte de la identidad de las personas que las usan, por lo tanto, no se tendrían que basar en cuestiones normativas sino en las necesidades lingüísticas de cada individuo.

ABSTRACT

In multilingual societies such as Catalonia, “genuine” Catalan idioms and Catalan loan translations are in constant conflict. This study compares the presence in Catalan of the loan translation *amb la que està caient* and some of its varieties, with the equivalent “genuine” Catalan idioms. Normative linguistic style guides dictate a series of synonyms in order to avoid the use of *amb la que està caient* and its varieties. Nevertheless, those disregard the pragmatic meaning of the Catalan loan translation and, consequently, the normative suggestions do not reflect the implicit typical meanings of *amb la que està caient*. By means of Twitter, I have compiled a corpus of tweets containing the Catalan loan translation and its varieties, and some “genuine” idioms selected to carry out the study. The quantitative analysis shows that the use of the Catalan loan translation is more extended than any “genuine” idiom. The qualitative analysis points out that the pragmatic meanings that call up *amb la que està caient* and its varieties are not the same as the “genuine” idioms. Consequently, the speakers resort to the Catalan loan translation since it allows them to express accurately what they mean to say. In conclusion, idioms reflect part of the identity of the people that use them. Therefore, the idioms should not be based on normative suggestions, but on the necessities of each person.

ÍNDEX

AGRAÏMENTS	iii
ABSTRACT.....	v
RESUMEN	vi
ABSTRACT.....	vii
1. INTRODUCCIÓ.....	3
1.1. Preguntes de recerca i objectius.....	3
1.2. Justificació de l'interès i originalitat	4
2. MARC TEÒRIC	5
2.1. El conflicte lingüístic a Catalunya: la normalització del català.....	5
2.2. Estudis anteriors sobre les frases fetes i els calcs.....	6
2.3. Les frases fetes.....	12
2.3.1. Propietats de les frases fetes.....	12
2.3.2. El reconeixement d'una frase feta.....	14
3. METODOLOGIA	18
4. ANÀLISI D'AMB LA <i>QUE ESTÀ CAIENT</i> I DE LES ALTERNATIVES "GENUÏNES".....	20
4.1. <i>Amb la que està caient</i> i les seves variants.....	20
4.1.1. Anàlisi quantitativa	20
4.1.2. Anàlisi qualitativa	21
4.2. Frases fetes "genuïnes" del català	28
4.2.1. Anàlisi quantitativa	28
4.2.2. Anàlisi qualitativa	30
4.3. Comparació dels resultats.....	40
5. CONCLUSIONS I INVESTIGACIONS FUTURES	42
5.1. Línies futures d'investigació	43
6. BIBLIOGRAFIA	44

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Preguntes de recerca i objectius

Mentre que es tenen molt en compte els calcs de paraules individuals, els calcs de les frases fetes no han estat considerades científicament tot i ser recurrents en societats plurilingües com la catalana. L'estudi se centrarà en l'ús dels calcs catalans i les frases fetes “genuïnes” catalanes. Concretament tractaré *amb la que està caient* –calc de la frase feta castellana *con la que está cayendo*– i algunes de les possibles variants. Les compararé amb algunes de les frases “genuïnes” catalanes dictades per algunes institucions lingüístiques normatives com a sinònims del calc per tal d'evitar el seu ús. Cal dir que també existeixen diccionaris de sinònims de frases fetes on s'indiquen sinònims “genuïns” com el *Diccionari de sinònims de frases fetes* (Espinal, 2004). En canvi, els calcs de les frases fetes no estan registrats en cap diccionari.

El calc pot tenir sentit literalment, però dins de les expressions fetes, el significat de les quals acostuma a ser figurat, no és comprensible. Per exemple, la frase feta *con la que está cayendo* té sentit de forma literal; també en té de forma figurada, ja que fa referència a una situació complicada. En canvi, en català, tot i que es fa servir *amb la que està caient* per expressar el mateix significat que en castellà, només és acceptada la seva forma en el sentit literal.

Cal destacar que, si analitzo la frase de manera normativa, la construcció *amb la que* no és acceptada gramaticalment. Després d'una primera investigació, puc fer la hipòtesi que els parlants s'adonen de la inacceptabilitat normativa de la construcció preposició + article + relatiu *que* i és per aquest motiu que recorren a altres construccions com *el que està caient* i *la que està caient*. Més endavant, presento l'anàlisi més detallada de la frase feta d'*amb la que està caient* i algunes de les seves variants, i de les frases fetes “genuïnes” catalanes corresponents.

L'estudi té per objectiu comprovar les preguntes de recerca en què el basaré:

- a. Per què es calca l'expressió castellana i no s'usa una de les frases fetes genuïnes del català?
- b. Fins a quin punt el calc català de l'expressió feta castellana és acceptat o no ho és?

1.2. Justificació de l'interès i originalitat

El fet de viure en una societat bilingüe –català i castellà– provoca que m'interessi per les interferències lingüístiques que s'esdevenen al voltant de les dues llengües. Estar en contacte amb ambdós idiomes de manera constant provoca que em plantegi l'ús que en faig de tots dos. Sobretot, pel que fa al català, és sabut que la influència del castellà tal com especifica Ortís (2012) està molt present dins de la llengua catalana i, sobretot, pel que fa a les frases fetes.

En el meu cas, ambdues llengües han estat molt presents des de sempre. Des del meu punt de vista, és per aquest motiu que les interferències s'esdevenen constantment, sobretot, a l'oral. Fa temps que em vaig adonar que en el moment de voler expressar una frase feta mentre parlo català faig una alternança de codis, és a dir, pronuncio la frase feta en castellà i canvio novament al català. En el meu entorn l'ús de frases fetes castellanes és molt comú i és per aquest motiu que he tendit a creure que personalment faig servir més aviat l'expressió castellana i, fins i tot, la frase calcada del castellà abans que la “genuïna” catalana.

És per això que m'he decantat pel calc català *amb la que està caient*, ja que després d'una primera cerca he observat que és popular entre els parlants i també els mitjans de comunicació. A part, les interferències lingüístiques en les frases fetes no s'han desenvolupat enormement en l'àmbit científic i encara menys entre la combinació de llengües *català-castellà*. És per aquest motiu que vaig pensar que seria interessant i original fer-ne un estudi.

En una primera cerca vaig trobar l'anàlisi d'un corpus de frases fetes de l'anglès i de l'alemany de Fellbaum (2007). A partir d'aquí se'm va ocórrer la idea de crear un corpus per analitzar el calc català d'*amb la que està caient* i les seves variants, i alguns sinònims “genuïns” catalans.

Així doncs, vull constatar mitjançant el buscador de Twitter, exactament, a partir de la compilació d'un corpus de tuïts, si el fet de calcar frases castellanes al català és freqüent. Depenent del context, de l'edat, entre altres aspectes, la gent prioritza l'emprament del calc català o de la frase “genuïna” catalana?

També m'ha cridat l'atenció el fet que les frases fetes són construccions lingüístiques pragmàtiques i, per tant, el significat implícit no és percebut per tothom. Per tal de comprendre el significat que amaguen les frases fetes, convé formar part o conèixer el context social en què són emprades.

2. MARC TEÒRIC

2.1. El conflicte lingüístic a Catalunya: la normalització del català

El Consell de Mallorca (2018) relata que la mort de Franco (1975) i la instauració de la democràcia van ajudar a restablir la llengua catalana a l'ensenyament i a l'administració tot reconeixent a escala estatal la pluralitat lingüística. Vallverdú (1981) explica que Catalunya va patir un conflicte lingüístic que es caracteritzava per tenir una llengua dominada, el català, sense protecció política, és a dir, que no era oficial i una llengua dominant el castellà, la qual gaudia del recolzament polític més gran i era oficial.

Actualment, el català està regit, principalment, pel diccionari i la gramàtica de caràcter normatiu de l'Institut d'Estudis Catalans. A més, han aparegut associacions per a la normalització de la llengua catalana com el Consorci per a la Normalització Lingüística (1989) o Plataforma per la llengua (1993). A part, existeixen plataformes lingüístiques normatives com Optimot, blogs lingüístics com *El català com cal* i Ésadir.

El fet que es tracti de plataformes lingüístiques de caràcter normatiu comporta l'exclusió de totes aquelles paraules i construccions de la llengua que no formin part de les regles que dicta la normativa lingüística catalana. Així doncs, per exemple, les frases fetes calcades d'altres llengües no són acceptades en la normativa i, per tant, els portals lingüístics com Optimot o *El català com cal* en les seves entrades remetent a frases dictades per aquests com a "genuïnes" del català tot especificant que la frase feta calcada és "incorrecta".

No obstant això, la societat catalana sempre ha estat en contacte amb moltes llengües i en especial amb el castellà. L'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) corrobora que el 2013 pel que fa al coneixement de llengües un 60,2 % de la població de Catalunya tenia coneixements de català. Aquest, juntament amb el castellà, els coneixedors del qual era un 95,9 % esdevenien les llengües més conegudes de Catalunya. Es podria considerar llavors que la societat catalana és bilingüe de català i castellà. De fet Badia (1964, citat per Vallverdú, 1981: 18) diferencia dos tipus de bilingüisme en la societat catalana: *bilingüisme natural* definit com aquell que se succeeix en els fills que tenen pares que parlen llengües diferents i el *bilingüisme ambiental* que s'esdevé en una societat on cohabitaven dues llengües. Per tant, de manera generalitzada, podria dir-se que la societat catalana tendeix a calcar mots i construccions lingüístiques del castellà a causa del contacte diacrònic amb aquest?

2.2. Estudis anteriors sobre les frases fetes i els calcs

A continuació, tractaré tres estudis contrastius relacionats amb les interferències lingüístiques produïdes per bilingües del català i del castellà. Concretament, se centren en les frases fetes usades entre diferents combinacions de llengües. Tots tres estudis s'expliquen seguint l'estructura següent: les preguntes de recerca o hipòtesis, l'objectiu, la metodologia, l'anàlisi i els resultats.

En el primer article, Brumme (2008: 76) es basa en la hipòtesi que existeix un repertori establert d'expressions fetes a Catalunya. L'autora té per objectiu descriure i analitzar el ventall de frases fetes genuïnes del català i estudiar el coneixement contrastiu dels parlants en la fraseologia.

Per dur a terme l'estudi Brumme (2008: 76) a partir del corpus de l'Institut d'Estudis Catalans i del cercador de Google va preparar un qüestionari de catorze contextos en els quals s'inclouen frases fetes que contenen numerals i, per tal de desviar l'atenció, xifres d'un altre caire. Va voler abraçar diferents aspectes relacionats amb les equivalències de traducció. Tanmateix, el més rellevant per al meu estudi és el següent:

Frases fetes que en català no estan documentades enlloc i que, per tant, s'han calcat directament del castellà. Per exemple: *ser més xulo que un vuit i ser más chulo que un ocho. (Brumme, 2008: 77)

Brumme (2008: 77) va enquestar al voltant de cinquanta estudiants o treballadors de la Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Pompeu Fabra. Més específicament, va centrar-se en les classes de traducció, ja fossin del català al castellà i viceversa, com a les classes de les diferents llengües estrangeres.

Un altre criteri en el qual Brumme (2008: 77) es basa a l'hora d'escollir els participants és en els multiplicadors d'ús lingüístic –persones relacionades professionalment amb la llengua amb alt nivell de coneixement d'aquesta i que s'encarreguen de difondre'n l'ús–. En aquest estudi es tractava del professorat i, en concret, dels docents de llengua espanyola.

Finalment, Brumme (2008: 79) va fer omplir el qüestionari a tots els participants amb preguntes relacionades amb els usos lingüístics com les llengües parlades amb la família, la llengua que més dominaves a la infància, la llengua amb la qual et comuniques amb més fluïdesa, entre d'altres.

Quant a l'anàlisi, l'autora va tenir en compte tres de les quinze expressions fetes que van demanar als participants de l'estudi de traduir del català al castellà. De les tres frases

fetes, la frase feta *al cinquè pi – en el quinto pino*, és la més relacionada amb el meu estudi. El context de la frase feta *al cinquè pi – en el quinto pino* que l'autora va facilitar als participants va ser el següent:

“Doncs bé, com que jo personalment no tinc el pressupost de la National Geographic, he decidit que els animals més estranys no es troben al cinquè pi, sinó que es troben ben a la vora nostra” (Brumme, 2008: 79).

“Pues bien, ya que yo personalment no tengo el presupuesto de la National Geographic, he decidido que los animales más extraños no están el quinto pino, sinó que se encuentran muy cerca de nosotros” (Brumme, 2008: 79).

En primer lloc, Brumme (2008: 79) assegura que l'expressió feta *trobar-se al cinquè pi* és un calc de la frase feta castellana *estar en el quinto pino* –frase classificada com a col·loquial pel *Diccionario fraseológico documentado del español actual* (DFEA)– que significa que la situació física d'alguna cosa o d'algú és molt llunyana de la persona que pronuncia la frase feta. En dos dels exemples que el *Diccionario del Español Actual* (DEA) fa servir, per il·lustrar l'expressió, s'utilitza el verb *estar* (Brumme, 2008: 79).

Brumme (2008: 79) esperava que la traducció fos un calc de l'altra expressió feta o que els participants fessin un comentari respecte al fet de l'ús no normatiu de la frase catalana. El que realment va succeir, com es veu en la taula (1), va ser que en la traducció es va emprar de manera majoritària el verb *trobar-se* traduït per *encontrarse* en comptes d'*estar* (Brumme, 2008: 79). En ambdós idiomes el verb esmentat pot ser sinònim d'altres verbs com *estar*, *existir*, *hallarse*, etc. El fet pel qual el 73 % dels participants va optar pel verb *encontrarse* no té de moment una explicació empírica (Brumme, 2008: 79).

Taula 1: Percentatges dels verbs usats per traduir al castellà *al cinquè pi* (Brumme, 2008: 80)

<i>encontrarse</i>	<i>encontrarse en el quinto pino</i>	17	73 %
	<i>encontrarse en el quinto piso</i>	2	
	<i>encontrarse + otra expresión</i>	3	
<i>estar</i>	<i>estar en el quinto pino</i>	5	23 %
	<i>estar + otra expresión</i>	2	
<i>quedar</i>	<i>quedar en el quinto pino</i>	1	3 %

Entre els enquestats va haver-hi alguns que no entenien l'expressió *el cinquè pi* i no la van traduir. D'altres van optar per altres expressions com les següents:

1. [...] no se encuentran donde Cristo dio las tres voces.
2. [...] no están en la Conchinchina.
3. [...] no están lejos.
4. [...] no se encuentran en las Quimbambas.

Podria ser que el participant volgués allunyar-se de l'expressió catalana. Es pot especular que l'enquestat sent inseguretats a l'hora de classificar la paraula com a normativa, encertada o registre adequat (Brumme, 2008: 81). S'exemplifica en l'opció *estar lejos* la qual és més neutral pel que fa al registre i a l'acceptació normativa (Brumme, 2008: 81).

Com a conclusió a l'estudi, l'expressió no normativa (*al quinto pi*) obté el 87 % de traduccions coincidents (*en el quinto pino*). S'observa que en el desconeixement o els dubtes a l'hora de traduir influencien les variables relacionades amb l'edat, el nivell de preparació professional i la llengua. En conclusió, el fet d'entendre totes les paraules d'una frase feta no assegura que un bilingüe o no natiu entengui el seu significat i pugui traduir-la correctament (Brumme, 2008: 81).

El segon article es basa en una suposició. Irujo (1993: 205) argumenta que els parlants amb alt coneixement d'una segona llengua acostumen a "evitar la producció de frases fetes".

Irujo (1993: 208) va tenir en compte les hipòtesis següents:

- 1) Els participants faran ús de moltes frases fetes gràcies al seu alt nivell d'anglès.
- 2) Els subjectes crearan moltes frases fetes que tinguin equivalent exacte en ambdues llengües.
- 3) Els participants empraran frases fetes típiques i "semànticament transparents".

Per tal de comprovar les seves hipòtesis, Irujo (1993: 207) va reunir dotze bilingües d'espanyol i d'anglès. Els subjectes eren nadius d'espanyol; l'anglès l'havien adquirit en edat adulta. Tot i produir petits errors gramaticals i lèxics en anglès i tenir accent espanyol, el nivell en aquesta llengua era molt elevat. Com a material es va utilitzar un passatge compost de 45 paràgrafs en espanyol; en cadascun d'ells hi apareixia una frase feta. Dels 45 paràgrafs, quinze frases fetes eren totalment iguals en anglès; altres quinze eren expressions fetes molt similars en la forma i la resta no tenien cap tret en comú en la forma en cap de les dues llengües, però sí compartien el mateix significat.

Tal com explica Irujo (1993: 208) els subjectes havien de traduir cada paràgraf a l'anglès usat a les converses del dia a dia –més aviat llenguatge col·loquial–. No tenien l'oportunitat de consultar cap diccionari ni de fer preguntes. Cal mencionar que no se'ls va explicar res en relació a les frases fetes.

Irujo (1993: 210) va observar que els participants usaven les frases fetes. De fet, els subjectes van aprofitar per usar frases fetes en dues terceres parts de les traduccions. El 59 % dels casos traduïa la frase feta de manera satisfactòria. Si no formaven la frase feta, recorrien al sinònim literal o a la paràfrasi. També va poder demostrar (1993:210) que aquelles frases fetes amb equivalent exacte eren més fàcil de reproduir que les similars o diferents. L'autora (1993: 210, 212) destaca que potser el darrer resultat esmentat no és rellevant. Tanmateix, indica que els locutors amb alt nivell d'una llengua no nativa, mitjançant la seva llengua nativa construeixen frases fetes per a la llengua no nativa (Irujo, 1993: 212). Els usos no normatius de les frases fetes són causats per la traducció literal de la frase feta espanyola (Irujo, 1993: 212). Irujo (1993: 212) afirma que les traduccions es produeixen amb freqüència amb les frases fetes que tenen trets iguals en ambdues llengües.

A més, Irujo (1993: 212) va dur a terme un seguit de correlacions per tal de comprovar *“the relationships between the idioms that were correctly produced most often and type of idiom, frequency of use, and semantic transparency”* (Irujo, 1993: 212). Irujo (1986) basa la categoria de frase feta en idèntica, similar, i diferent per tal de comprovar l'adaptació positiva i la interferència (adaptació negativa). Quant a la freqüència d'ús es va demanar als subjectes que valoressin cada frase feta; de l'1 (mai usada prèviament) al 5 (utilitzada de manera habitual) (Irujo, 1993: 212). Finalment, la transparència semàntica es va valorar a partir de la situació posada als participants, la qual consistia a obviar que coneixien la frase feta i a partir d'aquí puntuar-la segons la seva complexitat a l'hora de descobrir el significat tenint en compte la forma: de l'1 (impossible d'imaginar-se el significat) al 5 (la significació és evident) (Irujo, 1993: 212).

Per tant, Irujo (1993: 212, 213) va observar que els resultats de les correlacions realitzades, a partir de les frases fetes més recurrents, usades pels locutors nadius, indicaven que el tipus de frase feta jugava un paper important en el moment de l'emprament. De fet, Irujo (1993: 212, 213) indica que les frases fetes més emprades i conegudes van ser aquelles que posseïen una construcció igual en espanyol. Quant a la correlació amb la freqüència d'ús; frases fetes típiques van ser ben emprades i frases fetes considerades recurrents no van resultar tan familiars per als participants. Finalment,

l'autora (1993: 213) comenta que tot i haver-hi una relació apreciable entre les frases més usades i el grau de transparència semàntica, aquesta és irrellevant.

Pel que fa a les hipòtesis, Irujo (1993: 213) explica que els resultats obtinguts corroboren la primera i la segona hipòtesi. Irujo (1993: 213) de les correlacions, en va extreure algunes deduccions. Per exemple, l'autora explica que el factor que influeix a l'hora d'aprendre una frase feta en anglès són les semblances que manté amb la llengua inicial (1993: 213). Quant a la freqüència d'ús, es pot observar que no té gaire importància. Per acabar, la transparència semàntica, tot i ajudar a l'hora d'aprendre una frase feta, no és decisiva en el moment d'utilitzar una frase feta o una altra (Irujo, 1993: 214).

El tercer article, seguint amb l'evitació de frases fetes, és de Laufer (2000). L'objectiu d'aquest era investigar si l'evitació de frases fetes en anglès com a segona llengua (L2) estava relacionada amb l'alta semblança amb les frases fetes en hebreu com a llengua primera (L1) (Laufer, 2000: 189).

Les preguntes de recerca que va plantejar Laufer (2000: 189) van ser les següents:

1. Els aprenents amb alt nivell d'anglès com a llengua estrangera eviten emprar frases fetes i opten per la forma literal?
2. Existeixen tipus de frases fetes que abracen més frases fetes que d'altres?
3. Hi ha tipus de frases fetes que són més propensos a l'evitació de frases fetes que altres?
4. El domini de la llengua influeix en l'ús o l'evitació de les frases fetes?

Per a l'estudi es van tenir en compte vint frases fetes. Hi havia quatre tipus els quals estaven representats en cinc frases fetes. El primer tipus es basa en frases fetes que tenen el mateix equivalent en hebreu. Per exemple: *lay the cards on the table* o *read between the lines*. El segon tipus ofereix una traducció parcial en hebreu com *miss the boat* o *on the tip of the tongue*. El tercer grup presenta frases fetes diferents en hebreu. Per exemple: *like father like son* o *out of the question*. L'últim tipus implica que no existeix cap frase feta en hebreu com *let grass grow under your feet* o *it is not my cup of tea* (Laufer, 2000: 190).

En l'estudi hi van participar 56 estudiants universitaris la majoria dels quals estudiava llengua i literatura anglesa. Dels subjectes, 39 estava cursant el primer any de carrera (1r grup) i 17 dels participants feia segon i tercer curs (2n grup). També es tenia en compte el nivell d'anglès segons el curs; el nivell del primer any s'assembla al "*Certificate of*

Cambridge Proficiency” [sic] i en els altres cursos el nivell és més elevat. L’L1 dels subjectes era hebreu (Laufer, 2000: 190).

Es van dur a terme dos tests. El primer test tractava l’evitació de les frases fetes. Les expressions fetes analitzades es van obtenir a partir d’un test de traducció. Es van donar vint frases que havien de ser omplertes amb la frase feta que faltava; les frases fetes estaven en hebreu (Laufer, 2000: 191). L’exemple (1), n’és una mostra:

(1) *The bilateral treaty talks have made no real progress because the parties are reluctant to _____*. (lasim et ha-klafim al ha-shulxan) (Laufer, 2000: 191).

S’aprecia que la frase (1) pot ser completada amb una frase figurada *lay the cards on the table* o una frase literal *reveal the true intentions*. D’aquesta manera els participants tenen la llibertat de fer servir la frase idiomàtica o l’expressió literal.

El segon test tractava el coneixement passiu. Laufer (2000: 191) quan va tenir les dades del primer test, va escollir vint frases fetes i va demanar als participants que les traduïssin de l’anglès a l’hebreu. El que Laufer pretenia era crear una situació de familiaritat entre la frase feta i el subjecte.

Quant a l’anàlisi, Laufer (2000: 191) va comptar les frases fetes i les que no ho eren del test de cada participant. Les va dividir per tipus de frase feta: traducció exacte, traducció parcial, diferent frase feta L1 i no ús de frase feta L1.

Pel que fa a la resposta de la pregunta 1: *Els aprenents amb alt nivell d’anglès com a llengua estrangera eviten emprar frases fetes i opten per la forma literal?* Laufer (2000: 192) no va observar cap diferència rellevant entre el nombre de frases fetes i les que no ho eren. Quant a la pregunta 2: *Existeixen tipus de frases fetes que obtenen més frases fetes que d’altres?* Laufer (2000: 192) va apreciar discordança entre el nombre de frases fetes de cada tipus possibles. Això, Laufer (2000: 192) explica que és causat pel grau de semblança de les frases fetes entre l’L1 i l’L2. En resposta a la pregunta 3: *Hi ha tipus de frases fetes que són més propensos a l’evitació de frases fetes que d’altres?* Laufer (2000:192) va corroborar que les frases fetes s’evitaven depenent del tipus. Així doncs, els participants obviaven les frases fetes de traducció parcial de la frase feta (tipus 2) i no frase feta en L1 (tipus 4). Finalment, pel que fa a la pregunta 4: *El domini de la llengua influeix en l’ús o l’evitació de les frases fetes?* Laufer (2000:193) va comprovar que existien diferències importants entre el nombre de frases fetes que havia emprat cada

grup. Ho va apreciar en la traducció parcial de la frase feta (frase feta tipus 2) i en la frase feta diferent en L1 (frase feta tipus 3).

2.3. Les frases fetes

En aquest apartat analitzo l'article *The Comprehension and Semantic Interpretation of Idioms* escrit per Flores d'Arcais en 1993. L'autor explica les diferents propietats de les frases fetes i els diversos significats semàntics que es poden esdevenir.

Flores d'Arcais (1993: 79) defineix el concepte de frase feta com a una unitat fraseològica el significat de la qual no es pot desxifrar a partir de les paraules que la componen. També explica (1993: 79) que normalment les frases fetes estan construïdes per un verb i un sintagma nominal. No obstant això, per exemple, la frase feta *de donde no hay no se puede sacar* no conté cap sintagma nominal.

En relació al significat pragmàtic, Flores d'Arcais (1993: 79) assegura que el significat literal –remarcant que potser no en té– normalment és totalment diferent del significat figurat. Per tant, si s'intentés descompondre la frase feta, el sentit figurat s'anul·laria.

A part, Flores d'Arcais (1993: 79) afirma que una gran part de les frases fetes estan construïdes d'acord amb les normes de formació sintàctiques. Tanmateix, n'hi ha que no segueixen els patrons sintàctics que dicta la normativa.

2.3.1. Propietats de les frases fetes

A continuació, descriuré les propietats de les frases fetes esmentades per Flores d'Arcais les quals serviran com a criteris aplicables a l'ús de les frases fetes. Així doncs, Flores d'Arcais (1993: 80) constata que algunes de les propietats que caracteritzen les frases fetes es poden basar en la congelació i la flexibilitat, i la transparència i l'opacitat, entre d'altres.

La congelació i la flexibilitat

Segons Flores d'Arcais (1993: 80) no se sap fins a quin punt les frases fetes poden acceptar modificacions sintàctiques o morfològiques. Alguns elements de les expressions fetes poden ser “quantificats”, és a dir, quant al nombre, poden acceptar el plural,

“modificats” i “omesos” (Flores d’Arcais, 1993: 80). A més, argumenta (1993: 80) que alguns elements lèxics poden ser inserits a les frases fetes. El punt fins al qual les característiques esmentades es poden succeir dependrà del grau de congelació de la frase feta (Flores d’Arcais, 1993: 80). L’exemple (2) és un exemple de congelació perquè qualsevol modificació afectaria el significat pragmàtic. Si, per exemple, la frase fos en plural, alguns significats figurats desapareixerien i la frase representaria més aviat un significat literal.

(2) Cómo está el patio

- a. Cómo están los patios

La frase (3) és una mostra de flexibilitat, ja que accepta els pronoms febles.

(3) No pares de tocar la pera eh

- a. Li agrada tocar-nos la pera

El grau al qual es pot sotmetre una frase feta pel que fa a canvis morfològics i sintàctics sense perdre el significat figurat es basa en “*the number and types of grammatical operations that an idiom is capable of tolerating*” (Flores d’Arcais, 1993: 80). Així doncs, les frases fetes poden ser classificades de la manera següent: de “molt congelades a molt flexibles” (Flores d’Arcais, 1993: 80).

Transparència i opacitat

Segons Flores d’Arcais (1993: 80) la transparència és una altra característica a tenir en compte en la distinció de les frases fetes. Les frases idiomàtiques transparents a simple vista permeten apreciar el significat literal. L’exemple (4) és una frase feta transparent, ja que les paraules que la integren condueixen al significat figurat.

(4) A palabras necias oídos sordos

En canvi, les frases opaques presenten més dificultats a l’hora de desxifrar el significat figurat. L’exemple (5) és opaca perquè a partir dels mots que la conformen no és possible obtenir-ne el significat. S’ha de tenir un coneixement del món concret i conèixer la importància del pa en la societat.

(5) Néixer amb el pa sota el braç

Pot ser, com indica Flores d'Arcais (1993: 80), que una frase feta hagi pogut perdre el significat literal, que aquest mai hagi existit o que sigui impossible d'extreure'n un. Una gran part de les frases fetes de caràcter opac no aporten més enllà d'un significat literal més aviat "filosòfic" i "curiós" (Flores d'Arcais, 1993: 80). L'exemple (6), n'és una mostra:

(6) No le pidas peras al olmo

Flores d'Arcais (1993: 80) remarca el fet que les dues dimensions, la congelació i la flexibilitat, i l'opacitat i la transparència, no representen extrems ni significats diferents. Pot ser que una frase feta pugui considerar-se en certa manera congelada i no tan opaca. Flores d'Arcais (1993: 80) destaca que les dues dimensions no estan del tot distanciades i que, de fet, les frases fetes opaques acostumen a ser congelades.

2.3.2. El reconeixement d'una frase feta

Flores d'Arcais (1993: 81) es pregunta quin és l'element que permet reconèixer que la frase que s'escolta o es llegeix és una frase feta. Flores d'Arcais (1993: 81) explica que hi ha frases fetes que tenen una posició concreta dins d'un discurs i que, per tant, és gairebé improbable que es posicionin en un altre moment de la conversa, ja que el sentit figurat desapareixeria.

També pot ser que la frase feta contingui una paraula, una construcció sintàctica o gramatical específica, o un mot d'un àmbit concret, i que, en conseqüència, sigui més ràpid reconèixer-la. L'exemple (7) és d'una frase feta espanyola que fa referència a la meteorologia i significa que plou molt.

(7) llover a cántaros

Segons el Diccionario de la Lengua Española (DLE) la locució adverbial *a cántaros* significa "en abundància, amb molta força". Tan sols llegint o mencionant *cántaros*, la paraula remet a la frase feta. De fet, el DLE (2018) proporciona com a exemples: "*llover, caer, echar a cántaros*".

Així doncs, el moment en què una frase feta és identificable, sense prestar-se a confusió, s'anomena "*point of idiom uniqueness*" (Flores d'Arcais, 1993: 81). Flores d'Arcais (1993: 81) assegura que tota frase feta ha de tenir algun element que propiciï la

seva identificació com a expressió feta. L'autor argumenta (1993: 81) que normalment el punt en el qual una frase feta resulta identificable és la paraula que es localitza al final de la frase feta.

Flores d'Arcais (1993: 81) expressa la importància de la familiaritat d'una frase feta sobretot tenint en compte el context. El moment en què el lector o l'oient interpreta que la frase feta que percep té un significat indirecte, pot ser que no concordi amb el *point of idiom uniqueness*. A vegades, el reconeixement de la frase feta pot ser provocat abans per la familiaritat de la frase que per el "*point of idiom uniqueness*". L'exemple (8) és una locució adjectival col·loquial que fa referència a la meteorologia i significa fer molt fred; tant fred que pot "pelar", en el sentit de treure la pell algú.

(8) hace un frío que pela

El DLE (2018) explica que la locució *que pela* s'usa quan fa un fred molt intens. S'aprecia que la frase feta fora d'un context tindria com a *point of idiom uniqueness* el mot *pela*. Tanmateix, si s'ha tractat amb anterioritat el context de la frase i és familiar o si, només pot formar part d'un context, molt probablement la frase serà reconeguda per la paraula *frío*.

Flores d'Arcais (1993: 81) anomena el moment en què el lector o l'oient s'adona del significat d'una frase feta el "*point of idiom recognition*". Com he mencionat anteriorment una frase feta pot ser identificada abans per el *point of idiom recognition* que per el *point of idiom uniqueness* tenint en compte el grau de familiaritat i la situació contextual del lector o oient.

A més, Flores d'Arcais (1993: 81) destaca que la construcció sintàctica d'algunes frases fetes es presta a ambigüitat. Comenta (1993: 81) que existeixen moltes frases fetes que s'han format a partir d'estructures sintàctiques ambigües i que, per tant, poden posseir dos significats diferents. Constata (1993: 81) que per una banda, s'obté el significat literal i el significat figurat. Aquests, prèviament, s'han hagut de crear a partir de dues anàlisis diferents, de dues estructures gramaticals distintes i, finalment, s'han creat dues interpretacions diferents quan ha resultat possible –a vegades una frase feta té un significat literal obsolet o pot ser que mai n'hagi tingut i que només tingui sentit figurat–. L'exemple (9) és un cas ambigu amb diversos significats possibles depenent el context en què s'empra.

(9) Con la que está cayendo

Per una altra banda, Flores d'Arcais (1993: 82) subratlla el fet que els dos significats, el literal i el figurat, poden no ser totalment oposats. Aquests poden unir-se mitjançant una ampliació metafòrica del significat (9). L'exemple (9) pot fer referència a algú que està caient amb algú altre (significat literal), a la meteorologia (significat metafòric) o alguna situació negativa coneguda per moltes persones (sentit figurat).

Flores d'Arcais (1993: 82) recolza el fet que el significat de les frases fetes és fruit de l'anàlisi i de l'estudi del lèxic que les configuren. L'autor argumenta (1993: 82) que el principi del qual sorgeixen els significats de qualsevol frase és el principi de composicionalitat. Aquest fa referència al fet que un seguit de paraules siguin configurades d'una manera que se n'obtingui un significat tot just després de sentir-les. L'exemple (10) segueix el principi de composicionalitat, ja que el mot *arbre* i el mot *verd* són coherents tots dos junts.

(10) L'arbre és verd

L'exemple (11) està compost per *veure l'examen*, construcció que transmet un significat i l'adjectiu *blanc* que n'emet un altre. Tots dos significats concorden: els fulls acostumen a ser blanc i l'examen està en blanc perquè no s'ha escrit res. Per tant, se segueix el principi de composicionalitat.

(11) Veure l'examen blanc

En canvi, en l'exemple (12) *veure l'examen* pot variar de significat a causa de l'adjectiu *negre*. L'exemple (12) no ofereix a simple vista al lector o oient un significat composicional, és a dir, un significat que sigui comprensible instantàniament. El negre és un color que socialment està connotat especialment amb la tristesa, el mal, la mala sort, etc. A part, el verb *veure* també transmet la sensació de percebre alguna situació tant fent referència al present com al futur. Per tant, la locució verbal col·loquial *veure alguna cosa negra* significa que alguna situació o assumpte pot anar malament o es pot pressentir, a causa d'un seguit de circumstàncies, que es malmetrà.

(12) Veure l'examen negre

Com comenta Flores d'Arcais (1993: 82) l'oient o lector no sap que allò que sent o llegeix és una frase feta fins que no percep el *point of idiom uniqueness* o el *point of idiom*

recognition el qual acostuma a ser el punt clau en què es produeix el reconeixement de la frase feta i es perceben els significats corresponents. Flores d'Arcais (1993: 82) argumenta que quan l'oient o lector aprecia la primera part de la frase –el primer significat–, no sap quin sintagma nominal li seguirà. No obstant això, podria ser que fos un sintagma adjectival com succeeix en els exemples (11) i (12) amb els adjectius *blanc* i *negre*. Per exemple si l'oient o lector detecta "... veig l'examen..." no sap que seguirà, per tant, segons Flores d'Arcais (1993: 82) l'anàlisi d'una frase feta tindrà lloc quan s'hagi llegit o escoltat sencera, o quan sigui una frase feta que accepti un únic significat.

3. METODOLOGIA

Com he comentat anteriorment, l'estudi l'he basat en el calc castellà *amb la que està cayendo* i les seves variants. Aquestes variants són formes que han estat creades pels països castellans. pressuposo que ha estat perquè potser s'han adonat que la normativa catalana dicta que la construcció preposició + article + relatiu *que* no és acceptada en català.

Tots els calcs catalans els he comparat amb algunes frases fetes “genuïnes” del català que equivaldrien a l'expressió castellana *con la que está cayendo*. Les frases fetes catalanes “genuïnes” són algunes de les suggerides pels webs Optimot, Ésadir i *El català com cal*. En la taula (2) s'hi observen les frases que he tingut en compte per a l'estudi.

Taula 2: Calc català i algunes variants, i frases fetes “genuïnes” catalanes

Calcs catalans i algunes variants	Frases genuïnes catalanes
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Amb la que està caient</i> - <i>Amb el que està caient</i> - <i>La que està caient</i> - <i>El que està caient</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Amb el panorama actual</i> - <i>Amb el panorama que tenim</i> - <i>Amb la mala maror que hi ha</i> <li style="padding-left: 40px;">- <i>La mala maror</i> - <i>Amb el merder que hi ha</i> - <i>Anar mal dades</i> - <i>Haver-hi mar de fons</i> - <i>Tal com va tot plegat</i> - <i>Veient com va tot plegat</i>

La resolució de les qüestions anteriors l’he fet mitjançant la metodologia observacional. Per tal de comparar la freqüència d’ús de les expressions genuïnes del català i la frase calcada, i algunes de les seves variants, he analitzat la xarxa social Twitter. En concret, ho he fet mitjançant el buscador de Twitter. He escrit cadascuna de les frases fetes entre cometes al cercador; d’aquesta manera he compilat tots els tuits en els quals s’han usat cadascuna de les frases fetes mencionades anteriorment. No obstant això, he hagut de tenir en compte les limitacions de Twitter. Twitter (2018) afirma que el buscador de Twitter no està creat per a ser un mitjà de comunicació on trobar tots els tuits; només són compilats els més rellevants prenent ser els més adequats a la consulta que es vulgui fer. A més, Twitter és una xarxa social que es va crear el març del 2006, per tant, l’ocurrència més antiga possible només pot ser del 2006 fins a l’actualitat.

Gràcies a la base de dades del Twitter, he creat un corpus. He recollit les frases en dos documents Excel. En un document hi he inclòs *amb la que està caient* i les variants elegides, i en l’altre arxiu hi he col·locat les frases fetes “genuïnes” del català.

El corpus està dividit per anys –depèn de l’antiguitat del primer tuit–. El més antic d’alguna de les frases data del 2007 i el més nou de l’abril de 2018. A més, el corpus l’he construït tenint en compte el gènere de l’autor del tuit i la temàtica del tuit –totes dues característiques les he recollit quan ha estat possible trobar-les–.

Així doncs, he analitzat totes les frases fetes. Tant els calcs catalans i les seves variants com les frases fetes genuïnes. He comentat aspectes interessants a destacar de

cada frase feta, mitjançant els criteris presentats de Flores d'Arcais (1993) i fenòmens pragmàtics, i he fet comparacions entre les frases fetes analitzades. D'aquesta manera he volgut respondre, a partir de l'anàlisi qualitativa, a la pregunta de recerca: *per què es calca l'expressió castellana i no s'usa una de les frases fetes genuïnes del català?* I mitjançant una anàlisi quantitativa he pretès respondre a la segona pregunta de recerca: *fins a quin punt el calc català, o algunes de les seves variants, de la frase feta castellana és acceptat o no ho és?*

4. ANÀLISI D'AMB LA QUE ESTÀ CAIENT I DE LES ALTERNATIVES "GENUÏNES"

4.1. Amb la que està caient i les seves variants

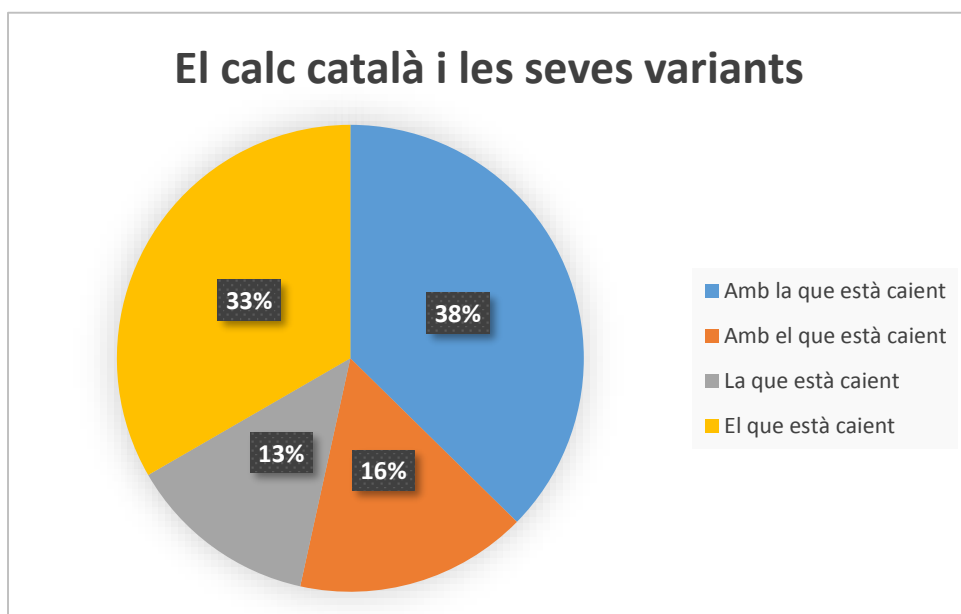
4.1.1. Anàlisi quantitativa

En el gràfic (1) s'observa que el calc català original *amb la que està caient* és el més recurrent de totes les variants recollides al corpus amb un 38 % d'ús. L'emprament d'aquesta frase feta està relacionada, pels usuaris que la fan servir, amb l'àmbit polític amb 129 ocurrències com mostra la taula (3). En canvi, la variant que ocupa la segona posició *el que està caient* amb un 33 % d'ús com s'observa en el gràfic (1) i es relaciona amb l'entorn de la meteorologia amb 100 ocurrències com s'aprecia en la taula (3).

Taula 3: Nombre d'ocurrències en total i per temàtica dels calcs catalans recollits

TEMÀTICA

CALC CATALÀ I VARIANTS	NOMBRE OCURRÈNCIES	METEOROLOGIA	POLÍTICA	ESPORT	LLENGUA
<i>Amb la que està caient</i>	130	0	129	0	1
<i>Amb el que està caient</i>	56	0	53	3	0
<i>La que està caient</i>	46	38	7	1	0
<i>El que està caient</i>	116	100	15	0	1
TOTAL	348	138	204	4	2

Gràfic 1: *El calc català i les seves variants en percentatge*

4.1.2. Anàlisi qualitativa

a) *Amb la que està caient, amb el que està caient, la que està caient, el que està caient*

Amb la que està caient és la traducció literal de la frase feta *con la que está cayendo*. És per aquest motiu que la frase catalana esmentada és un calc de la frase feta castellana. *Amb la que està caient* s'associa a situacions negatives relacionades principalment amb la política, la meteorologia, l'esport, entre d'altres. L'origen de la frase *amb la que està caient* no l'he pogut esbrinar. Tanmateix, gràcies a l'anàlisi, n'he pogut extreure una teoria pròpia. El significat negatiu que transmet la frase feta fa pensar que un objecte o ésser viu que es precipita d'algun lloc pateix grans destrosses tant físiques com mentals, per tant, l'impacte que causa si cau a sobre d'algú, també és important. De fet, la darrera definició exemplifica el sentit literal de la frase feta que analitzo. Ara bé, si vull saber el significat figurat, penso que llavors *con la que está cayendo* vol dir, probablement, que una situació negativa està aclaparant una mateixa cultura o societat i és un "pes" que preocupa.

Amb la que està caient ha provocat ressò als mitjans de comunicació; i no precisament positiu. Per exemple, Pla (2010) i Grasset (2012) associen *amb la que està caient* a un context de crisi política. Ambdós admeten que es tracta d'una frase poc genuïna, però que mostra a la perfecció la situació política actual. Així doncs, es tracta d'una frase de la qual no es pot "prescindir": "[...] és moneda de canvi en el mercat mediàtic, els polítics la diuen, tothom l'entén" (Pla, 2010).

La frase esmentada fa pensar en la teoria del coneixement compartit de Giora (2003). Giora (2003) explica que la hipòtesi de *saliency* (hipòtesis del coneixement compartit) és un concepte sociolingüístic que s'aplica en el moment que un conjunt de persones tenen en comú un context social, vivències, pràctiques socials que cohesionen una societat i que, per tant, s'entenen lingüísticament. Això succeeix amb les frases fetes; el fet de compartir un mateix context social provoca que el significat pragmàtic de la frase feta sigui comprès per tots els participants de la conversa. Cada cultura té els seus costums i les seves vivències i, gràcies a aquesta coneixença compartida, tothom que forma part d'una mateixa cultura entén certes maneres d'expressar-se i de fer, ja que són típiques de la cultura que comparteixen.

El fet de ser un calc comporta que no estigui acceptat per les gramàtiques i els diccionaris normatius. És per aquest motiu que institucions lingüístiques de caràcter normatiu com Optimot, Ésadir, *El català com cal*, entre d'altres, difonen frases fetes "genuïnes" del català. A més, cal destacar que la frase feta *amb la que està caient* la gramàtica normativa no l'accepta. Les gramàtiques normatives indiquen que la construcció gramatical *preposició + article + que* no és adequada (Optimot, 2018). En

conseqüència l'expressió feta *amb la que està caient* a part de no ser "genuïna" segons la gramàtica, tampoc s'acceptaria.

Com he comentat anteriorment, les institucions lingüístiques normatives també ensenyen, mitjançant tuits, les frases fetes que en la llengua normativa no estan acceptades juntament amb la frase feta o construcció genuïna del català que seria una substitució del calc. A més, altres mitjans de comunicació com televisions o diaris donen opinions en relació amb la frase feta *amb la que està caient* i les frases per les quals es podria reemplaçar. Tot seguit ho mostro en els exemples (13) i (14):

(13) "**Amb la que està caient**" no és natural en #català. Quan les "passem magres" podem dir que hi ha "mar de fons", que "van mal dades"... (2107, llengua)

(14) —Aquí han caigut quatre gotes. —***Amb la que està caient**... —En sentit figurat? Anar mal dades, haver-hi mar de fons, ploure sobre mullat... (2016, llengua)

Si relaciono la teoria del coneixement compartit amb la frase *amb la que està caient* aprecio que en molts tuits en què la frase és emprada parteixen d'aquesta teoria. Els tuits als quals em refereixo no tenen molts cops cap temàtica en concret, de fet en alguns casos el tuit està representat únicament per la frase feta sola sense cap tipus de context com en l'exemple (15), la qual cosa demostra que és una frase feta amb molt de significat tant implícit com explícit.

(15) Bueh, **amb la que esta caient** la importancia d'aixo es ~0 (2018, política)

Una de les propietats del calc català és la transparència. Tot i que aquesta és reduïda, ja que depèn del context on s'usi serà interpretada d'una manera o d'una altra. Mentre feia l'anàlisi m'adonava que podia classificar els tuits sense temàtica explícita, gràcies al fet que comparteixo el mateix coneixement cultural i social que les persones que escriuen el tuit, és a dir, pertanyo al mateix context polític, cultural i econòmic que viuen els autors dels tuits. Així doncs, en una gran quantitat de tuits en què sembla que en un primer cop d'ull la frase feta fa referència a la temàtica que s'hi descriu no és sempre així. En alguns casos amb la frase feta que analitzo fan al·lusió a temes polítics. En certa manera, els autors dels tuits posen com excusa, per exemple, el futbol, per reivindicar les seves opinions.

En l'exemple (16) l'autor del tuit ofereix una pista al lector. La frase fa referència a algun tema relacionat amb la casa reial. Gràcies al coneixement compartit, si hagués omès

el parèntesi, s'hauria entès de la mateixa manera la funció de la frase feta. Així doncs, es refereix a la política i el que aquesta implica.

(16) Amb la que està caient (família reial inclosa) i el rei veient la Fórmula 1 a Abu Dhabi tan content... Queda clar que #noanembe (2011, política)

En l'exemple (17), l'autor del tuit fins al final de la frase no aporta cap pista de la temàtica d'aquesta. Tanmateix, en llegir la primera part, entenc de què tracta el tuit, política. Al final, l'autor menciona el capital. Per tant, fa referència a la crisi i a l'economia.

(17) Amb la que està caient i el @324cat preguntat si el temps altera les nostres vacances. Qui les altera és el capital. (2012, política)

A diferència dels tuits (16) i (17), l'exemple (18) no mostra en cap moment la temàtica. Tot i això, se'n pot deduir el significat que vol transmetre l'autor. Cal destacar que les cometes dobles que l'autor ha col·locat a la frase feta, poden indicar que sap que no està acceptada normativament.

(18) "Amb la que està caient", i quina és la gran preocupació de La Razón? "Y si el Papa fuera español?". #PlasPlasPlas (2013, política)

En l'exemple (19) *amb la que està caient* torna a tenir una intenció implícita. No obstant això, se'n pot deduir el significat, la política i els temes pertinents.

(19) Amb la que està caient a qui collons l'importa el futbol? (2018, política)

El tuit (20) mostra de manera explícita a què es refereix la frase feta. Ja que CDR són sigles que pertanyen a la política.

(20) Amb la que esta caient amb membres de CDRs acusats de terrorisme i el CDR de La Neu segueix tallan carreteres. (2018, política)

Així doncs, la frase feta *amb la que està caient* posseeix la propietat de transparència, però aquesta no sempre és explícita. Alguns cops el significat és implícit i per poder desxifrar-lo caldria compartir el mateix coneixement del món de la persona que empra la frase feta. Quant a la temàtica d'ús, aquesta acostuma a ser política.

L'anàlisi també m'ha ofert altres qüestions a tenir en compte de la frase *amb la que està caient*. Així doncs, compleix un dels criteris presentats a l'apartat del marc teòric: la flexibilitat de la frase. Per exemple, *amb la que està caient* és una frase flexible en el sentit que accepta tots els pronoms febles. A més, sembla que els autors dels tuits per donar èmfasi introdueixen pronoms com *tot/tota*. Puc afirmar que totes les modificacions observades amb pronoms febles i *tot/tota* a l'anàlisi presenten un significat coherent i no modifiquen el sentit de l'expressió com en els exemples (21 – 23).

- (21) **Amb la que (li) està caient**, el MHP Mas ha trobat una estona x agrair-me l'enviament del llibre. L'únic entrevistat que ho ha fet. Detallàs. (2014, política)
- (22) Però trobo que sumar només 27.000 nous independentistes after #10 **amb la que ens està caient!**? (2017, política)
- (23) Penso exactament el mateix. Em desespero en certs entorns de Barcelona on no veig prou groc **amb tota la que està caient**. (2018, política)

Si continuo analitzant *amb la que està caient* amb el criteri de flexibilitat, aprecio que també pot variar l'article, és a dir, el calc *amb la que està caient* pateix una transformació de la qual en resulta *amb el que està caient*. Així doncs, també he analitzat aquesta variant del calc original català. La frase feta *amb el que està caient* té com a origen el calc català *amb la que està caient*. La temàtica principal d'aquesta frase segueix sent la política. Durant l'anàlisi he trobat tuits que inclouen la frase *amb el que està caient* que tampoc tenien una temàtica concreta. Tanmateix el context de la frase m'ha remès al significat implícit que transmetia la frase feta i un 90 % dels casos *amb el que està caient* es referia a qüestions polítiques. Els exemples (24) i (25) fan referència explícita al futbol, però de manera indirecta fan menció de la situació política tan negativa.

- (24) **Amb el que esta caient** sincerament lo del barça.....que vols que et digui; collonades (2013, política i esport)
- (25) Preocupats per el xandall de la seleccio, **amb el que esta caient** quinscollons!! (2012, política i esport)

També he apreciat l'ús del pronom *tot*. Aquest s'acostuma a posicionar entre la preposició i l'article. El pronom *tot* pretén implicar el seguit de fets negatius que se succeeixen en una societat i que formen part del coneixement compartit del món del redactor del tuit i del lector com en els exemples (26) i (27).

(26) “Com va la vida? Sabem disfrutar-la, **amb tot el que està caient**? És possible la felicitat en el segle XXI? Estem...” (2011, política)

(27) “Vajaa... **Amb tot el que està caient**, l' @Albert_Rivera a sobre ens vol deixar sense tele! #notienescorasón #dpgcat” (2011, política)

De fet, gràcies a la flexibilitat de la frase feta, he observat també que és emprada sense preposició; una variant del calc que omet la preposició *amb*. Per exemple: *la que està caient*. S'estableix en l'àmbit de la política en algunes ocasions. Tanmateix, aquest entorn adquireix un segon pla. La meteorologia és l'àmbit en el qual la frase és més emprada i, en concret, la pluja i la neu, les precipitacions socialment considerades catastròfiques o problemàtiques per una gran part de la societat. El significat adoptat per la variant *la que està caient* és més aviat literal, ja que el fet que les precipitacions com la pluja o la neu “cauen” és palpables en els exemples (28 - 31).

(28) **La que està caient** a Vic! I la que se avecina! Agafeu paraigües! (2008, política)

(29) **La que esta caient**. Se senten trons de fons. (2011, política)

(30) Espectacular pedregada, **la que esta caient** a #sabadell. (2011, política)

(31) Cantant sota la pluja: "**La que está caient**, uo uo uo... **La que està caient**, uo uo uo..." - Al mal temps, bona rumba! (2011, política)

Tal com he comentat, *la que està caient* és una frase que s'empra més aviat per tractar la meteorologia, pocs cops fa referència a la política. Tanmateix, hi ha un cas (32) del meu corpus que m'ha cridat l'atenció, ja que fa referència a la política, però pren un nou significat. La frase té com a temàtica la política, però és adquirida per un individu en concret. A part, de mencionar un cognom i el verb *dimitir*, amb el qual puc endevinar la temàtica, també fa ús del pronom feble de tercera personal del singular de complement indirecte *li* per referir-se a Sirera.

Si comparo els casos dels pronoms febles de *la que li està caient* amb *amb la que li està caient* aprecio una petita diferència. Si suprimeixo el pronom feble *li* de la frase *la que li està caient* (32a), la frase feta perd sentit dins del tuit, ja que no fa referència a ningú i a més no engloba cap societat. En conseqüència, no forma part de cap societat amb coneixement del món compartit; resulta més difícil trobar-li una temàtica. La frase feta amb la preposició i el pronom, *amb la que li està caient* (32b), fa clarament referència a una persona (Sirera) en concret, la qual pot tenir un problema a causa de la situació negativa que està vivint –marcada per la preposició *amb*–. En canvi, a la frase feta *amb*

la que li està caient si li trec el pronom feble *li* no perd significat (32c). Al contrari, en guanya un de nou, ja que no només fa referència, en aquest cas, a Sirera, sinó que inclou més persones; fa referència al coneixement compartit. Es podria dir que l'afegiment del pronom feble provoca un efecte en el lector més unipersonal i direccional.

(32) “Pobre Sirera, **la que li està caient**... l'extrany seria que no el convidessin a dimitir” (2009, política) (*frase feta original*)

- a. Pobre Sirera, **la que li està caient**... l'extrany seria que no el convidessin a dimitir
- b. Pobre Sirera, **amb la que li està caient**... l'extrany seria que no el convidessin a dimitir
- c. Pobre Sirera, **amb la que hi està caient**... l'extrany seria que no el convidessin a dimitir

La preposició *amb* implica un context o situació que engloba molta més gent que en té constància, per exemple, una societat o cultura. En canvi, la frase sense la preposició *amb* adopta un significat més unipersonal i concret. És per aquest motiu que els tuits que inclouen les frases fetes amb preposició com *amb la que està caient* o *amb el que està caient* fan referència, més aviat, a la política, ja que implica una societat sencera, gairebé tothom se sent identificat. En canvi, les versions sense preposició com *la que està caient* o *el que està caient* fan més aviat referència a la meteorologia la qual és més impersonal, banal i temporal, no implica cap mena de coneixement compartit. Se'n fa un ús més aviat literal.

Com he esmentat en l'anterior paràgraf, també existeix la variant *el que està caient*. El canvi de l'article singular femení *la* a l'article singular masculí *el* implica diferents significats. Quant a la temàtica, la meteorologia segueix ocupant la primera posició. No obstant això, m'agradaria comentar el tuit (33) que té com a àmbit d'ús la política:

(33) “I **davant tot el que està caient**, no te res a dir la Conferència Episcopal?” (2102, política)

- a. I **davant tot el que està caient**, no te res a dir la Conferència Episcopal?

En la frase (33) he pogut apreciar que la frase feta va acompanyada de la preposició *davant* i també el pronom *tot*. Igual que *amb tot el que està caient* han sorgit totes dues frases de la mateixa construcció preposició + *tot* + *el que està caient*. Si suprimeixo la

preposició i el pronom *tot* queda anul·lat el sentit de la frase com es mostra en l'exemple (33a).

L'exemple (34) exemplifica el significat unipersonal de la frase feta *el que està caient*. A més, el tuit menciona partits polítics en concret. Així doncs, les frases fetes *el que està caient* i *amb el que està caient* poden compartir el mateix significat quan fan referència a la política, però la primera frase feta representa un individu o un grup reduït, i la segona un col·lectiu.

(34) “Més que esquitxos, un autèntic fangar és **el que està caient** sobre els partits del règim PPSOECiU. ZaragozaCamachoPujol.” (2103, política)

4.2. Frases fetes “genuïnes” del català

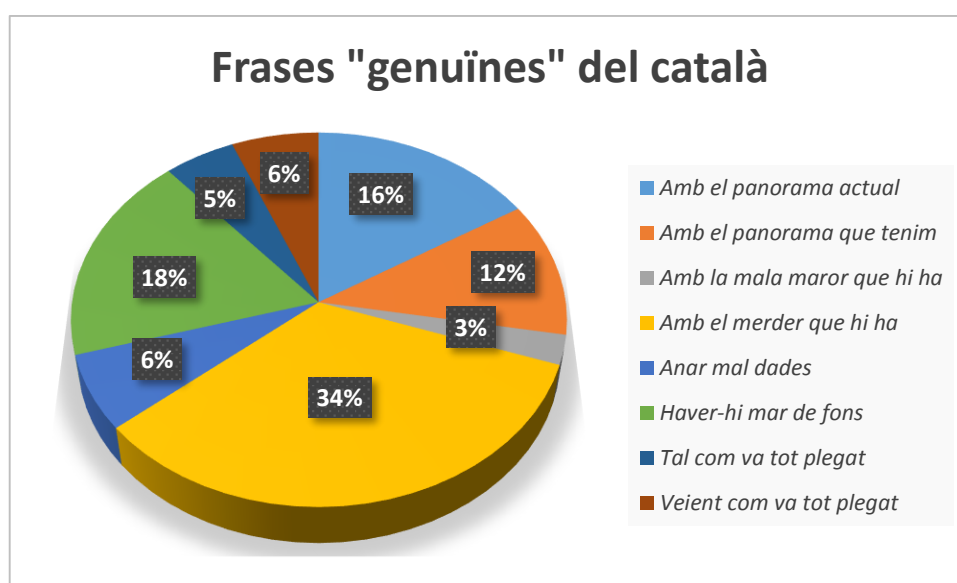
4.2.1. Anàlisi quantitativa

La variant de la frase feta *amb la mala maror que hi ha, la mala maror*, és la construcció més usada amb 173 ocurrències tal com mostra la taula (4). No obstant això, cal destacar que no és comparable amb les frases fetes, ja que no ho és i, per tant, no apareix en la gràfica. En realitat, la frase feta és *amb la mala maror que hi ha*, i aquesta com s'observa en la taula (4) només té 9 ocurrències, les quals com s'aprecia en el gràfic (2) equivalen a un 3 % d'ús entre totes les frases fetes “genuïnes” del català recollides en el corpus de tuits que he creat.

Taula 4: Nombre d'ocurrències de construccions genuïnes recollides

FRASES “GENUINES”	NOMBRE OCURRÈNCIES	TEMÀTICA			
		METEOROLOGIA	POLÍTICA	ESPORT	LLENGUA
<i>Amb el panorama actual</i>	57	0	52	4	1
<i>Amb el panorama que tenim</i>	41	0	35	4	2
<i>Amb la mala maror que hi ha</i>	9	0	4	3	2
<i>La mala maror</i>	173	1	135	37	0

<i>Amb el merder que hi ha</i>	119	5	94	18	2
<i>Anar mal dades</i>	23	0	16	2	5
<i>Haver-hi mar de fons</i>	64	39	16	7	2
<i>Tal com va tot plegat</i>	18	0	14	2	2
<i>Veient com va tot plegat</i>	22	0	19	1	2
TOTAL	526	45	385	78	18

Gràfic 2: Frases genuïnes en ocurrencies

A més, com explico a l'anàlisi qualitativa, el significat pragmàtic de la frase feta *amb la mala maror que hi ha* no és completament el mateix significat que reflecteix el calc català *amb la que està caient*. Per tant, no es podria tractar com a frase feta sinònima del calc català. L'entorn en el qual *amb la mala maror que hi ha* és més recurrent és la política amb 4 ocurrencies com s'aprecia en la taula (4).

La frase feta *amb el merder que hi ha* és la frase feta "genuïna" més emprada segons les dades basades en els tuïts recollits al corpus, pels usuaris de Twitter, amb un 34 % d'ús com s'aprecia en el gràfic (2). Tot i això, en l'anàlisi qualitativa explico que tampoc és un sinònim ple del calc català *amb la que està caient*, ja que no posseeix tots els significats pragmàtics del calc català. L'àmbit on més s'usa *amb el merder que hi ha* és també la política amb 94 ocurrencies com s'observa en la taula (4).

4.2.2. Anàlisi qualitativa

a) *Amb el panorama actual i amb el panorama que tenim*

Les frases fetes *amb el panorama actual* i *amb el panorama que tenim* comparteixen la mateixa estructura principal: *amb el panorama* que a la vegada té com a paraula principal *panorama*. El *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* (DIEC) defineix la paraula *panorama* amb quatre accepcions, tres de les quals expliquen el significat de totes dues frases.

Totes tres definicions juntes permeten descobrir d'on provenen les frases *amb el panorama que tenim* i *amb el panorama actual*. La primera accepció mostra la definició literal de *panorama*: “vista d'un horitzó molt dilatat” (DIEC, 2018). Aquesta definició en un sentit figurat pot remetre a la idea d'un futur poc definit. La segona accepció: “aspecte global d'una qüestió, d'una activitat, d'una època” (DIEC, 2018) en un sentit figurat que complementa la idea d'un futur poc definit en un àmbit en concret. I la tercera definició: per ext. Amb tants embolics tenim un bon panorama fa referència a una idea de caràcter negatiu en relació a un futur poc definit en un àmbit en concret ja sigui polític, el temps, etc. Així doncs, ambdues frases fan referència a un futur complicat en alguna situació compartida amb la societat que envolta la persona que les expressa.

La segona part de les frases fetes *amb el panorama que tenim* i *amb el panorama actual* en la qual discrepen en forma, es pot apreciar que en el contingut és idèntic; volen transmetre el mateix missatge. En la primera frase feta, l'ús de la primera persona del plural engloba un conjunt de persones i l'ús del present també crea una sensació de proximitat. En la segona frase feta, l'adjectiu *actual* fa referència a una realitat present que un gran nombre de persones comparteix, per exemple, una societat.

Tenint en compte els criteris de Flores d'Arcais (1993), la flexibilitat i la congelació són dues característiques que defineixen ambdues frases. Tal com destaca Flores d'Arcais (1993: 80) la flexibilitat i la congelació no són dues dimensions oposades. La primera part de la frase (*amb el panorama*) no admet canvis, és a dir, és congelada. En canvi, la segona part de la frase (*que tenim / actual*) és flexible, ja que pot formar-se a partir de diferents construccions; en aquest cas, dues. Tanmateix, ambdues frases volen transmetre el mateix significat, el qual normalment està relacionat amb la política. Gràcies al context –entre claudàtors– dels tuits (35) i (36) sabem que les frases fetes fan referència a la política.

(35) Sincerament, **amb el panorama actual** no sé a què estem esperant per a [sortir al carrer i reivindicar justícia i democràcia] 24/7 (2018, política)

a. Sincerament, **amb el panorama que tenim** no sé a què estem esperant per a sortir al carrer i reivindicar justícia i democràcia 24/7 (2018, política)

(36) Pot agradar més o menys el que [proposa] però [@Albert_Rivera] és un home preparat i això, **amb el panorama que tenim**, és de destacar (2018, política)

a. Pot agradar més o menys el que proposa però @Albert_Rivera és un home preparat i això, **amb el panorama actual**, és de destacar (2018, política)

Si canviem la segona part de les frases fetes dels exemples (35) i (36) com s'exemplifica en els exemples (35a) i (36a) s'observa la flexibilitat de la segona part de la frase. El significat de la frase feta no canvia.

La transparència també és un criteri que caracteritza les frases fetes *amb el panorama actual* i *amb el panorama que tenim*. Això és causat per la teoria del coneixement compartit, la qual s'imposa amb la paraula *panorama*. La transparència i la teoria del coneixement compartit s'observen en els exemples (37) i (38), ja que s'entén a què fa referència sense mencionar cap mot que en delati el contingut. L'exemple (37) fa al·lusió als polítics mitjançant la ironia i la burla a través del mot *simios*. En l'exemple (38) l'ús de la tercera persona del plural de present en el verb *fer, fan*, es refereixen als polítics.

(37) Ostres a Tv1 El planeta dels simis! **amb el panorama actual** es molt adient.
"Sabemos como razonan los simios" (2014, política).

(38) **Amb el panorama que tenim**, veient per on van les coses i com les fan...a més d'un li tiraria un test pel cap, uiiiix!! (2012, política).

Per tal de concloure l'anàlisi de les frases *amb el panorama que tenim* i *amb el panorama actual* m'agradaria comparar ambdues frases fetes amb el calc català *amb la que està caient*. S'aprecia que totes tres frases estan construïdes a l'inici amb la preposició *amb*. S'observa que la preposició *amb* és una paraula que per defecte implica l'acompanyament d'algú o d'alguna cosa. Per tant, he apreciat que totes tres frases fan referència a una situació implícita. El fet que sigui implícita corrobora que es tracta d'una circumstància compartida amb un grup de persones que sap a què es refereix la persona que menciona la frase feta. Alhora, l'emissor de la frase feta sap la reacció que causarà en la resta del grup amb el qual comparteix el mateix coneixement del món. Seguint amb els criteris de flexibilitat i transparència, tant *amb el panorama actual* com *amb el*

panorama que tenim són intercanviables per *amb la que està caient*, sense perdre en cap moment el significat pragmàtic el qual és negatiu. L'exemple (39, 39a, 39b) mostra la implicació d'alguna situació amb la preposició *amb* i la flexibilitat de totes tres frases fetes:

(39) “**Amb el panorama actual** és gairebé impossible que et donin pensió...” (2017, economia) (*frase feta original*)

- a. **Amb el panorama que tenim** és gairebé impossible que et donin pensió...
- b. **Amb la que està caient** és gairebé impossible que et donin pensió...

b) *Amb la mala maror que hi ha i la mala maror*

Amb la mala maror que hi ha és una de les frases que la plataforma lingüística normativa *El català com cal* dicta com a equivalent genuïna del calc català *amb la que està caient*. Tanmateix, he comprovat en el meu corpus de tuits que és una frase feta gairebé inexistent. De fet només existeixen 9 ocurrences, la primera de les quals és del 2012. A més, dues de les nou ocurrences són tuits escrits per la plataforma *El català com cal* per recordar que la frase *amb la que està caient* és “incorrecta” i ofereix exemples de frases fetes “correctes” en català (*El català com cal*, 2018) (40):

(40) Expressió del dia: **AMB LA QUE ESTÀ CAIENT** (incorrecte).....**AMB LA MALA MAROR QUE HI HA** [...] (correcte) (2018, lingüística)

És per aquest motiu que vaig decidir buscar tuits que continguessin “la mala maror”. Curiosament, van aparèixer 173 coincidències. A més, el significat pragmàtic de les frases fetes *amb la mala maror que hi ha i la mala maror* no varia com s'aprecia en els exemples (41) i (42):

(41) Mentre es quedin allà i no les exportin...que **amb la mala maror que n'hi ha** a aquest país, facilita accés a les armes i tenim un Puerto Hurraco diari (2018, política)

(42) Segueix **la mala maror** a SI: A pocs dies del seu primer Congrés, segueixen sortint a la llum les desavinences int... (2011, política)

Així doncs, la primera accepció del DIEC (2018) descriu *maror* com a mot que caracteritza el mar en situacions de mal temporal en què hi ha onades que poden arribar

als “0,5 i 1,25 metres” (DIEC, 2018). A més, l’última accepció de l’entrada *maror* és *mala maror* i s’exemplifica com a “malestar, discòrdia, mal humor, entre dues o més persones” (DIEC, 2018).

A més, l’alternança de codis –entre claudàtors construccions en castellà– és observable a les ocurrències que he compilat que contenen *la mala maror*. S’empra la frase feta catalana dins de l’oració parcialment en castellà (43). En l’exemple (44) s’observa la construcció catalana dins de l’oració totalment castellana. De fet, l’autor del tuit indica que l’expressió és estrangera amb l’ús de les cometes.

(43) Ja no son només els 2 punts, es **la mala maror**: [que si gatos, que si perros.... Tamudo maricón]! (2011, esport)

(44) [Lo más divertido de todo es que] "**la mala maror**" [se la crean los independentistas solos...] (2017, política)

En alguns tuits també he apreciat el concepte “*objectified subjectivity*” el qual és descrit per Taranilla (2011, citat per González, 2015) com a fenomen pragmàtic que s’usa per tractar l’actitud del parlant i el valor epistèmic de l’enunciat que transmet que alhora es relaciona amb la realitat objectiva. Aquests tuits fan referència al coneixement compartit del món; no s’especifica a què o a qui es dirigeixen. Tanmateix, d’una manera subjectiva, però a l’hora objectiva, gràcies al context compartit, l’interlocutor pot esbrinar a què o a qui al·ludeix l’autor de l’enunciat, en aquest cas el redactor del tuit. L’autor de l’exemple (45) fa un paral·lelisme amb el mot *trens*. El coneixement del món compartit entre el lector i el redactor del tuit indica que les incidències en els trens de rodalies són freqüents i causen mal estar entre la societat que comparteix el mateix entorn social que l’autor del tuit. D’aquesta manera a la segona part de l’oració, l’autor ha fet ús del sentit metafòric del mot *trens* per referir-se a les desavinences existents entre els partits polítics.

(45) **La mala maror** ja no neix del mal funcionament dels trens. Ara neix de veure el xoc de trens (2017, política)

El mateix succeeix a l’exemple (46). L’autor no explicita a qui es dirigeix, però mitjançant els punts cardinals, en concret, l’oest, sap que el seu missatge arribarà a les persones a qui vol que arribi. Aquestes són les que comparteixen el context social de l’autor. Així doncs, faig la hipòtesi que l’autor es troba a Catalunya i, per tant, el punt

cardinal oest fa referència a Madrid, la capital d'Espanya en la qual es mou la política a escala estatal.

(46) Es manté l'alerta #PRESICAT a causa dels forts vents de canvi, i de **la mala maror** provinent de l'oest. (2016, política)

Dins del concepte *objectified subjectivity*, l'autor del tuit (47) sap que el lector entendrà a qui fa referència la seva oració. Tanmateix, entre parèntesis concreta a qui es refereix, per tal de deixar-ho explícit i que tothom s'assabenti a qui es dirigeix el tuit.

(47) No hi ha "pollastres" als peatges, però **la mala maror** és latent. Ni se'ls acudeixi (Govern) allargar ni un sol dia les concessions (2014, política)

Per concloure, l'expressió *mala maror* no és intercanviable en la seva totalitat des d'un punt de vista pragmàtic amb el calc català *la que està caient*. *La mala maror* en l'exemple (48) fa referència a un sentiment compartit, però llunyà, que alhora implica una sensació negativa i directa que no té l'obligació d'englobar una societat sencera. Aquesta simplement és espectadora que rep indirectament les represàlies del malestar que s'ha produït en un àmbit del seu context de vida. En canvi, *la que està caient* en l'exemple (49) implica directament el lector, la qual cosa provoca que l'interlocutor es vegi més implicat en el tuit, ja que se sent afectat d'una manera més directa i propera.

(48) Quin personatge més sinistre, ella i en Mas tenen bona culpa de **la mala maror** amb les seves manipulacions (2018, política)

(49) Quin personatge més sinistre, ella i en Mas tenen bona culpa de **la que està caient** amb les seves manipulacions

c) *Amb el merder que hi ha / el merder que hi ha*

El DIEC (2018) descriu en la primera accepció de l'entrada *merder* com a "lloc on hi ha pler de merda, de brutícia". La segona accepció és "situació difícil, desagradable, compromesa" (DIEC, 2018). Ambdues accepcions estan descrites com a expressades en un context popular.

La flexibilitat és un dels criteris que caracteritza la frase feta *amb el merder que hi ha*. En primer lloc, igual que succeeix amb la frase feta *amb la mala maror que hi ha*, la

frase *amb el merder que hi ha* també es pot reduir a *el merder que hi ha* tot mantenint el mateix significat.

Tanmateix, he apreciat que el 50 % dels tuits que contenen la construcció preposició + article *el* + *merder* + *que* + *hi ha*, aquesta està col·locada a l'inici del tuit. D'alguna manera s'hi implica una situació compartida gràcies al coneixement del món compartit que provoca que el lector entengui que el tuit que fa referència a més d'una situació. Per exemple, problemes a l'aeroport amb política (50) o fet social amb la televisió (51):

(50) Amb el merder que hi ha muntat a l'aeroport d' El Prat i els de Ciudadanos Peperos españolizando (2017, política)

(51) Amb el merder que hi ha a l'altra punta del mediterrani i les dues tvs públiques fent el mateix partit de futbol. (2013, política)

En canvi, la construcció *el + merder + que + hi ha* fa referència a una única situació explícita en el tuit. En l'exemple (52) es dirigeix al sistema ferroviari, en concret, als trens de rodalies. I en l'exemple (53) es refereix a problemes que hi ha a l'Ajuntament d'un determinat indret.

(52) Jo crec que ni ell podrà arreglar **el merder que hi ha** amb rodalies! Però ho podria provar! (2017, mitjans de transport)

(53) Haver començat primer per ahí, per netejar **el merder que hi ha** a l'Ajuntament. (2014, política)

En segon lloc, seguint amb el criteri de flexibilitat, segons Holmes (1984) la inserció d'elements lèxics, gramaticals i sintàctics serveix per emfatitzar la frase. L'aparició del pronom *tot* és freqüent entre els tuits de les frases fetes "genuïnes" compilades, igual que succeeix amb el calc català *amb la que està caient*. Alhora també accepta canvis de temps verbals com es mostra en l'exemple (54):

(54) no puc entendre la pujada del PP **amb tot el merder que hi ha hagut** ;((2016, política)

Finalment, *amb el merder que hi ha* i *el merder que hi ha* són intercanviables amb *amb la que està caient* i *la que està caient* respectivament. Tot i això, el significat pragmàtic canvia, de la mateixa manera que succeeix amb *la mala maror*. El significat que ofereix, per exemple, *el merder que hi ha* no és tan proper al lector i a l'autor del tuit

com per exemple *la que està caient*. No obstant això, des d'un punt de vista quantitatiu és una frase feta més estesa que *amb la mala maror que hi ha* a Twitter.

d) *Anar mal dades*

Dades és la forma flexionada del participi del verb *dar*. Aquest segons el DIEC (2018) és un verb en desús que és sinònim del verb *donar*. El DIEC (2018) ofereix l'accepció d'*anar mal dades* i la descriu com: "anar malament".

Quant als criteris, és una frase feta que compleix el criteri de flexibilitat, ja que accepta canvis de temps verbal com el temps de passat, com en l'exemple (55). En canvi, no he apreciat que ho faci amb el present.

(55) De fet, els vam enviar a casa quan les coses van **anar mal dades**. Hi havia consignes de retirar nens i avis contrari al que s'ha dit. (2017, política)

També s'ajunta amb verbs de continuïtat i de moviment com *començar a* com en l'exemple (56), *poder* com en l'exemple (57) i *tornar a* com en l'exemple (58) per usar-se en tuits que tracten situacions hipotètiques possibles que poden succeir en el futur.

(56) Llàstima que el cabró que enregistra el vídeo deixa de fer-ho quan *comencen a anar mal dades*. (2014, política)

(57) Em d ser sincers amb nosaltres mateixos, *poden anar mal dades* i es per això q no em cansare d repetir: MENTALITZEM-NOS (2013, política)

(58) Puigdemont busca voluntaris pel #referendumCAT del #1oct17 perquè a algú li hauràn de carregar el mort si les coses *tornen a anar mal dades* (2017, política)

És cert que, tal com la definició del DIEC (2018) indica, es tracta d'una frase feta emprada en circumstàncies negatives, però a diferència del calc català, no és una frase feta que admeti implicacions de cap mena; ni de persones, ni de coses. De fet no accepta pronoms febles ni tampoc tòpics i la seva forma en si mai varia. Les modificacions sempre són externes com es mostra en l'exemple (59).

(59) **Han d'anar mal dades** a Espanya perquè un polític dimiteixi. Però tranquil, se'ls hi passarà. (2014, política)

Per concloure l'anàlisi de la frase feta *anar mal dades*, he de destacar que no és intercanviable pel calc català *amb la que està caient* i per cap de les seves variants. Doncs *anar mal dades* no és una frase feta que s'usi en un context present i actual, sinó que és més aviat emprada en situacions passades o per parlar d'un futur proper. A més, pel que fa a la construcció, les dues frases s'han creat de diferent manera: preposició + article + pronom relatiu + *estar* + *caient*, per exemple, *amb la que està caient*, i infinitiu + *mal dades*, per exemple, *anar mal dades* –tenint en compte que també existeix la forma *venir mal dades*–.

e) *Haver-hi mar de fons*

La primera accepció del DIEC (2018) relacionada amb *mar de fons* descriu el sintagma com: “maror o malcontentament latents”. La segona accepció de la construcció *mar de fons* és “mar amb onades que són degudes a vents llunyans o a vents que ja han minvat” (DIEC, 2018). Així doncs, l'expressió *haver-hi mar de fons* té un significat negatiu que remet al fet d'haver-hi problemes que perduren en el temps.

En les frases fetes presentades que contenen el verb *haver-hi* més el pronom feble de lloc *hi*, *haver-hi*, s'observa que aquest està situat al final de la frase feta i conjugat com en l'exemple (60). En canvi, en la frase feta *haver-hi mar de fons* el verb està conjugat i està posicionat a l'inici de la frase feta com en l'exemple (61).

(60) Després de tot **el merder que hi ha hagut**, crec que la decisió dels jutges ha estat la més justa. Però amb això ja, s'estan lluint. (2016, política)

(61) Em diuen que **hi ha mar de fons** en la successió de KRLS a Girona (2016, política)

Entre altres tuits, he compilat alguns en què la frase feta està relacionada amb la meteorologia. Per tant, el sentit és literal (62) i (63).

(62) Tenir la última prova de la temporada i que es converteixi en duatlo no mola! Suspenen la mar, si **hi ha mar de fons**... Te pinta q sera dura (2013, meteorologia)

(63) Avui sol, calor. Però **hi ha mar de fons**. RESPECTEU els avisos del serveis de seguretat i socorrisme. (2015, meteorologia)

No obstant això, la flexibilitat pragmàtica de la frase ofereix un significat nou. Aquest acostuma a usar-se en l'àmbit de la política o de l'esport, però en els tuits hi apareix tan

sols una paraula, per tal de no confondre, relacionada amb la política en els exemples (64) i (65) o amb l'esport en l'exemple (66). Més aviat s'empren objectes o persones relacionades amb el mar. Novament, el coneixement del món compartit proporciona el vertader destinatari del tuit.

(64) Catalunya. Però les coses no són tan senzilles. **Hi ha mar de fons** i l'horitzó amenaça tempesta. És molt possible... (2015, política)

(65) Cuan **hi ha mar de fons** cal fer costat al capità del vaixell. Tots a votar #9N8aldia (2014, política)

(66) Zubi ha fet feina, veurem, de moment aprovat. **Hi ha mar de fons** amb el tema del utillero? Qui ha fet fora Corbella, companys? (2014, esport)

Per acabar l'anàlisi de la frase feta *haver-hi mar de fons*, he observat que no és intercanviable amb el calc català *amb la que està caient* ni amb cap de les variants d'aquest. S'aprecien semblances pragmàtiques, ja que totes dues frases fetes fan referència a una situació negativa. Tanmateix, *haver-hi mar de fons* està més relacionada amb un fet que fa temps que existeix i que actualment perjudica. És una frase feta que marca un punt de distància entre el redactor i el lector, i la persona o les persones que pateixen de manera directa la situació negativa com s'aprecia en l'exemple (67).

(67) No crec que sigui por. Jo veig "compromisos" per aquí. Es pensaven arrasar el 21D i crec que **hi ha mar de fons** amb Madrid per aquí. En Tardà va ser el primer en pixar fora del test. Si no és així, que ho demostrin dimecres. (2018, política).

f) *Tal com va tot plegat i veient com va tot plegat*

Una de les definicions del DIEC (2018) per definir *tot plegat* és: "tot junt". Així doncs les expressions *tal com va tot plegat* i *veient com va tot plegat*, fan referència a un conjunt de situacions que han coincidit i han provocat un malestar. Pel que fa a *tal com* i *veient* fan referència al mateix. L'adverbi *com* mostra la manera com s'està desenvolupant la situació.

Tal com és una locució conjuntiva que es relaciona amb "[...] atenent tal o tal circumstància [...]" (DIEC, 2018) i mostra l'anticipació d'una situació prèvia indirecta en la conversa, però que afecta aquella de la qual s'està tractant de forma directa com en l'exemple (68).

(68) **Tal com va tot plegat**, no vull ni pensar què passarà si és una nena catalana. Ja m'esgarrifo! (2018, política)

Veient és el gerundi del verb *veure* i ofereix una sensació de continuïtat en el temps, actual i de consciència, tant el redactor com el lector, de la situació que viuen com s'exemplifica en l'exemple (69).

(69) **Veient com va tot plegat**, potser que dissolguem el Parlament i deixem que les lleis les faci l'assemblea d'enrotllats de can @cupnacional. (2015, política)

Són dues frases fetes que són totalment intercanviables amb el calc català. Tant en la forma pragmàtica com en la construcció de totes tres frases fetes com en els exemples (70, 70a, 70b), ja que encaixen en el mateix tuit sense patir cap modificació d'estructura ni de significat.

(70) **Veient com va tot plegat**, qui avui no és independentista, és espanyolista (2012, política)

a. **Tal com va tot plegat**, qui avui no és independentista, és espanyolista.

b. **Amb la que està caient**, qui avui no és independentista, és espanyolista.

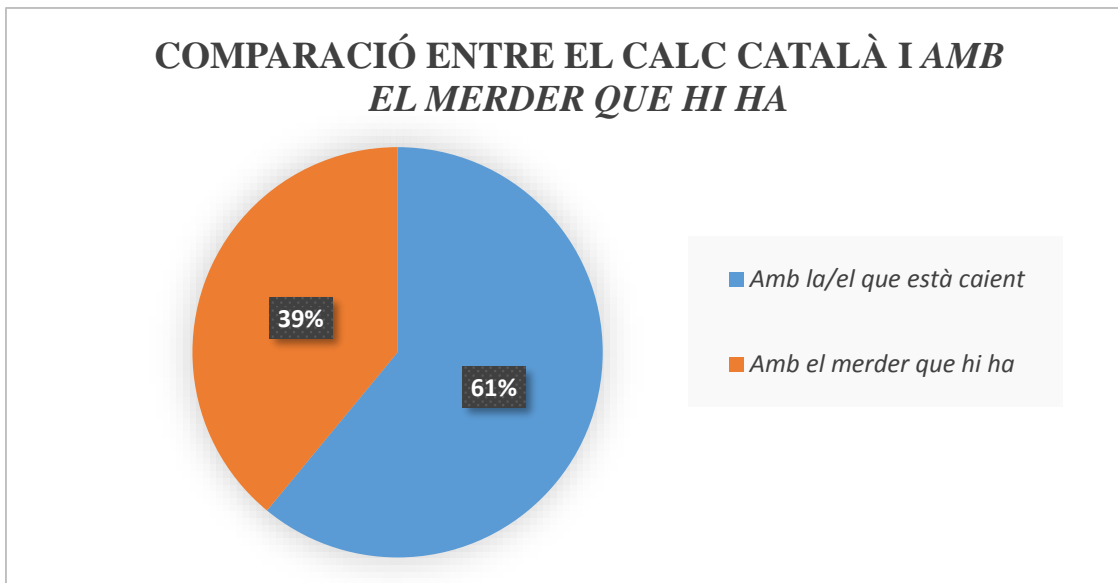
El calc català *amb la que està caient* en l'exemple (71) i la frase feta *veient com va tot plegat* en l'exemple (72) tenen en comú l'ús del gerundi; en el cas de la primera *caient* del verb *caure* i en el cas de la segona *veient* del verb *veure*. Tots dos són verbs que posseeixen la sensació de moviment, la qual cosa s'afegeix a la simultaneïtat que ofereix la forma de gerundi. Novament el coneixement compartit del món s'imposa i el redactor dels tuits preveu que serà entès.

(71) **Amb la que està caient**, el govern hauria de transmetre confiança. I no ho fa (2008, política)

(72) En qualsevol moment, i **veient com va tot plegat**, la justícia podria segrestar aquest llibre (2015, política)

4.3. Comparació dels resultats

Amb la que està caient, incloent-hi la seva variant *amb el que està caient*, és més usada que la frase “genuïna” catalana més emprada amb *amb el merder que hi ha* com mostra el gràfic (3). El calc català obté un 61 % d'ús mentre que la frase “genuïna” catalana aconseguix un 39 % d'emprament. El que tenen en comú totes tres frases és que són emprades majoritàriament en la política. *Amb la que està caient* i *amb el que està caient* sumen 182 ocurrences i *amb el merder que hi ha* 94 ocurrences.

Gràfic 3: Comparació amb la/el que està caient i amb el merder que hi ha

5. CONCLUSIONS I INVESTIGACIONS FUTURES

Les frases fetes són construccions lingüístiques que representen la història, els costums i la identitat de la societat que les empra. Així doncs, tal com he mostrat a l'estudi, l'ús de *amb la que està caient* implica la representació d'efectes pragmàtics que els sinònims “genuïns” catalans, facilitats per les plataformes normatives lingüístiques, no contemplen.

A més, la propietat de la flexibilitat és característica de la frase feta *amb la que està caient*, la qual cosa ajuda a l'hora d'establir nous significats pragmàtics a l'expressió feta. El fet que el calc català accepti omissions i modificacions augmenta la probabilitat de crear nous significats i en contextos diferents com la meteorologia o la política. Per exemple, l'estudi ha revelat que l'exclusió o l'afegiment de pronoms febles o de la preposició *amb* pot provocar el significat del calc català canviï de manera radical.

Aquests significats dependran de la construcció de la frase. Per exemple, *amb la que està caient*, segons el corpus que he creat, està més aviat relacionada amb la política. En canvi, l'omissió de la preposició en la frase feta *la que està caient* ofereix un sentit literal i més dedicat a la meteorologia.

Tal com indiquen els resultats mostrats a l'anàlisi quantitativa, el calc català *amb la que està caient* i la seva variant més semblant *amb el que està caient* obtenen ambdós junts el percentatge més elevat d'ús en el corpus compilat de tuits. De fet, el calc català representa el 61 % d'ús, mentre que *amb el merder que hi ha*, la frase feta “genuïna” del català més emprada en comparació amb la resta de “genuïnes”, aconsegueix un 39 % d'ús.

Per tant, basant-me en les dades recollides al corpus, podria afirmar que el calc català és més emprat que qualsevol de les frases fetes “genuïnes” catalanes dictades pels portals lingüístics normatius del català. L'ús està relacionat amb l'acceptació i els significats implícits que la frase pugui transmetre.

Així doncs, el calc català i les seves variants expressen matisos pragmàtics que les frases fetes “genuïnes” del català analitzades no aconsegueixen transmetre. Aquestes, tot i ser acceptades per la normativa, no desperten l'interès dels parlants de ser usades perquè coneixen el que l'emprament d'*amb la que està caient* significa en el seu entorn i en el del seu interlocutor. El coneixement del món compartit ajuda en la comprensió.

5.1. Línies futures d'investigació

Durant el transcurs de la creació de l'estudi he pogut apreciar que la investigació de les frases fetes basades en la llengua catalana i la llengua espanyola no són gaire esteses. En conseqüència, he observat que hi ha molts aspectes a analitzar i a estudiar sobretot en la llengua catalana.

Així doncs, en el cas del meu estudi seria interessant investigar la implicació que comporta la preposició *amb* del començament de la majoria de frases fetes analitzades. Tant el calc català com gran part de les frases fetes “genuïnes” tenen com a mot d'inici la preposició *amb*. Des del meu punt de vista, la preposició sembla implicar una situació present coneguda tant pel redactor com pel lector, en el cas dels tuits. El calc català podria ser un equivalent a la locució adverbial *a sobre* la qual segons el DIEC (2018) s'expressa quan una situació negativa s'encavalca amb una altra.

A part, seria interessant investigar totes les implicacions pragmàtiques del calc català i de les seves variants. Es podria fer una comparació entre el calc català i la frase feta castellana *con la que está cayendo*. Es podrien comparar les propietats d'ambdues frases i analitzar fins a quin punt es representen els mateixos significats pragmàtics amb ambdues frases fetes.

Les frases fetes són construccions vives que representen la llengua, però també la cultura i la identitat de les persones que les empen. Així doncs, els sinònims que faciliten les plataformes lingüístiques normatives amb la finalitat d'evitar l'ús del calc català haurien de reflectir els costums i la història de la societat que usa les frases fetes, és a dir, els significats pragmàtics involucrats que aquestes amaguen.

6. BIBLIOGRAFIA

- BRUMME, JENNY. “La traducción de la frase hecha: El caso del castellano de Cataluña.” A GONZÁLEZ REY, MARIA ISABEL (dir.) *A multilingual focus on contrastive phraseology and techniques for translation*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač, (2008): 75- 92.
- CONSELL DE MALLORCA. *Història de la llengua catalana*. 2018. Web. 9 juny 2018. <<http://dom.cat/1j7s>>.
- ESPINAL, TERESA. *Diccionari de sinònims de frases fetes*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2006.
- FELLBAUM, CHRISTIANE. *Idioms and collocations: Corpus-based Linguistic and lexicography studies*. London: Continuum, 2007.
- FLORES D'ARCAIS, GIOVANNI. “The comprehension and semantic interpretation of idioms”. A CACCIARI, CRISTINA & TABOSSI, PATRIZIA (dir.) *Idioms: Processing, structure, and intepretation*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates, (1993): 79-98.
- GIORA, RACHEL. “On the graded salience hypothesis.” *Intercultural Pragmatics* 1.1 (2004): 93-103.
- GONZÁLEZ, MONTSERRAT. “From truth-attesting to intensification: The grammaticalization of Spanish *la verdad* and Catalan *la veritat*.” *Discourse Studies* 17.2 (2015): 162- 181.
- HOLMES, JANET. “Modifying illocutionary force.” *Journal of Pragmatics* 8.3 (1984): 345-365.
- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (IDESCAT). *Coneixement de llengües: català, castellà, anglès i francès*. Generalitat de Catalunya, 2018. Web. 9 juny 2018. <<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=anuals&n=10363>>.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans*. 2018. Web. 9 juny 2018. <<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=anuals&n=10363>>.
- IRUJO, SUZANNE. “Don't put your leg in your mouth: transfer in the acquisition of idioms in a second language.” *TESOL Quarterly* 20 (1986): 287-304.
- IRUJO, SUZANNE. “Steering clear: Avoidance in the production of idioms.” *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching* 31.3 (1993): 205-219.
- LAUFER, BATIA. “Avoidance of idioms in second language: The effect of L1-L2 degree of similarity.” *Studia Linguistica* 54.2 (2000): 186-196.
- OPTIMOT. *Nova gramàtica / Preposició + 'què' / 'qui' o 'el qual' / 'el tema del que parles' o 'el tema de què parles'?* Generalitat de Catalunya, 2018. Web. 9 juny 2018. <<http://dom.cat/1j7r>>.
- ORTIS, PERE. *Netegem i enriquim la llengua*. Barcelona: La busca edicions S.L., 2012.
- PLA, ALBERT. “Amb la que està caient.” *ARA* 6 desembre 2010: n. pag. Web. 9 juny 2018. <<http://dom.cat/1j7v>>.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (RAE). *Diccionario de la lengua española*. 2018. Web. 9 juny 2018. <<http://dle.rae.es/>>.
- TWITTER. *Search tweets: Standard search API*. 2018. 9 juny 2018. <<http://dom.cat/1j7u>>.

VALLVERDÚ, FRANCESC. *El conflicto lingüístico en Cataluña: Historia y presente*.
Barcelona: Ediciones Península, 1981.